

2.1: Hvad er socialisering?

Når vi inden for samfundsfag og særligt inden for fagområdet sociologi interesserer os for sociale forhold og relationer mellem mennesker, så udgør området socialisering og identitetsdannelse et centralt område. Det gør det, fordi måden, som vi mennesker er i stand til at integrere os i samfundet på, knytter sig til den socialisering eller opdragelse, som vi har oplevet på egen krop dels gennem vores opvækst i hjemmet hos vores familie, dels i daginstitutioner og skole. Socialisering betyder, at vi mennesker "opdrages" til at blive en del af samfundet. Vi så at sige indlærer de normer, værdier og færdigheder, som er nødvendige i samfundet, og som skaber betingelser for, at vi kan integrere os i samfundet. Det er i socialiseringsprocessen, at vi mennesker langt hen ad vejen erfarer og indlærer, hvordan vi skal opføre os i forskellige sociale sammenhænge, og hvilke forventninger de sociale omgivelser har til os, ligesom vi opdrages til at kende forskel på rigtigt og forkert osv. Når vi taler om socialisering, så skal vi være opmærksomme på, at der findes forskellige former for socialisering. Typisk tales der om tre forskellige former for socialisering: den primære, den sekundære og den dobbelte socialisering. Se figur 2.1.

Primær <u>socialisering</u>	Den <u>socialisering</u> , der finder sted i de nære omgivelser, primært i familien og gennem meget nære og intime venskabelige bånd. Det er i familien, at individet første gang lærer om <u>normer og værdier</u> . Derfor taler man om, at individet går fra at være et biologisk til et socialt væsen.
Sekundær <u>socialisering</u>	Den <u>socialisering</u> , der finder sted uden for hjemmet. Det vil sige indlæringen af <u>normer og værdier</u> i vuggestuen, børnehaven, fritidshjemmet, skolen, sportsklubben osv. I den sekundære <u>socialisering</u> fortsætter individet sin indlæring af <u>normer og værdier</u> , der skal gøre det i stand til at deltage i samfundet.

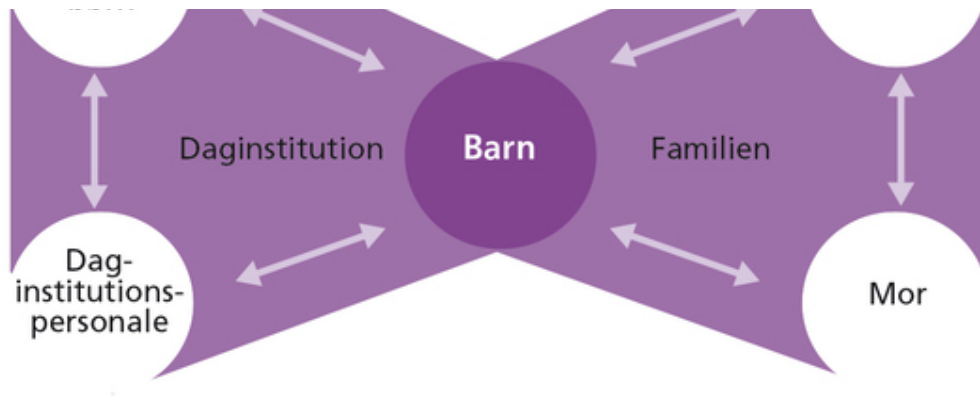
Dobbeltsocialisering

En blanding af de to andre socialiseringsformer. Handler om, at barnet meget tidligt i livet lærer sig at agere (handle) i forskellige sociale arenaer. Det vil sige lærer de normer og værdier at kende, som gør det muligt at være en del af fællesskabet i både hjemmet (primære) og daginstitutionen og skolen (sekundære).

Figur 2.1: Tre former for socialisering

Det centrale ved både den primære og sekundære socialisering er, at individet indlærer eller indoptager bestemte normer og værdier, som gør det muligt at deltage og fungere socialt sammen med andre mennesker i samfundet. I vore dages samfund, som vi betegner det senmoderne samfund (se mere herom i [kapitel 3](#)), taler vi ofte om, at individet ikke kun gennemgår én primær eller én sekundær socialisering, men faktisk gennemgår en dobbeltsocialisering. Se figur 2.2. Denne ændring i socialiseringsformer skyldes ikke mindst de samfundsmæssige udviklinger og specielt forandringerne i kønsrollemønstret (se mere herom i [kapitel 3](#)) mellem mænd og kvinder, hvor kvinderne i midten af det 20. århundrede trådte ud på arbejdsmarkedet. Ændringerne i kønsrollemønstret har blandt andet haft indflydelse på familiens udformning.

Figur 2.2: Sommerfuglemodellen (dobbeltsocialiseringsmodellen)

Kilde: Lars Dencik m. fl.: Børn og familie i det postmoderne samfund, Hans Reitzels Forlag 1999.

[Kommentar til indholdet? Skriv til redaktionen](#)

Dobbeltsocialisering

I tidligere samfundsformer var familietyperne henholdsvis generationsfamilien (bedsteforældre, forældre, søskende) og kernefamilien (en stærk enhed med tydelige normer og værdier, som det enkelte individ kunne rette sig efter).

Sådan er det ikke længere. Grundet vore dages samfundsmodel, hvor der oftest er to udearbejdende forældre, er den sekundære socialisering blevet langt mere fremtrædende end tidligere. Den sekundære socialiserings øgede indflydelse på individets indlæring af normer og værdier skyldes, at forældrene er væk fra hjemmet i længere perioder hver dag. Desuden bor bedsteforældre ikke længere sammen med familien, ligesom mange fortsat har et arbejde, som de skal passe, hvilket betyder, at de ikke kan passe deres børnebørn. Konsekvensen af dette er, at der er et stort behov for daginstitutioner uden for hjemmet, som kan passe børnene i det tidsrum, hvor forældrene er på arbejde.

Professor i socialpsykologi Lars Dencik taler i den sammenhæng om, at barnet i det senmoderne samfund gennemgår en dobbeltsocialisering.

Det betyder, at barnet tidligt i livet lærer at agere eller forholde sig til normer og værdier i to forskellige socialiseringsarenaer. Denne dobbeltsocialisering stiller ifølge Dencik store krav til det enkelte barn om at kunne navigere mellem de forskellige normer, værdier og forventninger, der findes i de to forskellige socialiseringsarenaer. (En socialiseringsarena kan forstås som et socialt afgrænset rum, inden for hvilket der hersker bestemte normer og værdier. En børnehavestue eller en gymnasieklasse kunne være eksempler på en socialiseringsarena). Som vi kan se af sommerfuglemodellen (det kaldes modellen, der illustrerer dobbeltsocialiseringen) [figur 2.2](#), er barnet placeret i midten eller rettere i et spændingsfelt mellem på den ene side familien (far og mor) og på den

anden side institutioner (andre børn, daginstitution, skole).

Dencik mener, at dobbeltsocialiseringen er positiv, fordi barnet opdrages til at kunne foretage selvstændige valg og være fleksibel i sociale relationer med andre i en tidlig alder. Kritik af dobbeltsocialisering kan i den forbindelse være, at barnet for hurtigt rykkes væk fra det nære og trygge hjem og overlades til sig selv. Det er ikke ligegyldigt, hvilken socialiseringsarena barnet eller den unge befinder sig i, eftersom den socialisering, som finder sted i henholdsvis den primære og sekundære, er forskellig. Se figur 2.3.

	I familien (primær socialisering)	I institutionen (sekundær socialisering)
Barnets sociale position	<ul style="list-style-type: none"> • Unik • Uerstattelig 	<ul style="list-style-type: none"> • Lige med andre • Udskiftelig
Barnets relationer	<ul style="list-style-type: none"> • Private • Gennemvævet af følelses-mæssige bånd 	<ul style="list-style-type: none"> • Offentlige • Objekt for arbejde
Barn - barn forhold	<ul style="list-style-type: none"> • Få, men stabile forhold • Forskellige aldre 	<ul style="list-style-type: none"> • Mange, skiftende • Samme aldersgruppe
Konsekvenser af dobbelt-socialisering	<ul style="list-style-type: none"> • Barnet lærer at formulere sine egne behov. Barnet bliver mere følsomt over for andres behov og ønsker 	<ul style="list-style-type: none"> • Barnets sociale kompetencer udvikles i høj grad i institutionerne. Sammenligning med jævnaldrende har stor betydning for barnet. Barnet lærer at omgås børn fra forskellige sociale lag, bliver fleksibel i sociale relationer

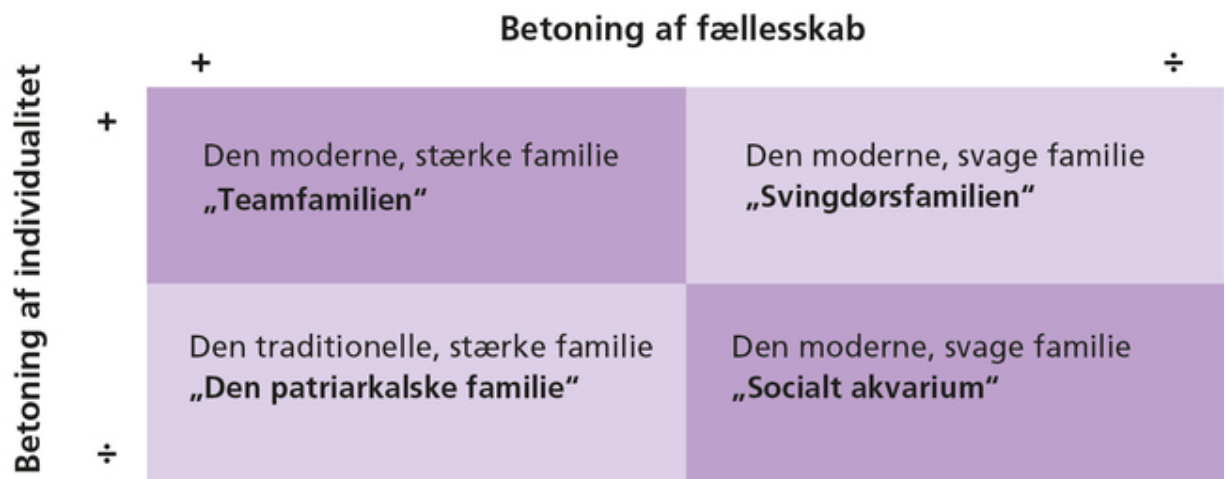
Figur 2.3: Barnets socialiseringsarenaer Kilde: Inspireret af Lars Dencik i Benny Jacobse Forlaget Columbus 2010.

Familietyper og multisocialisering

Dobbeltsocialisering synes at være et udtryk for og en forstærkning af de individualiseringstendenser (at mennesket står i centrum), som kendetegner vore dages samfund. Hvilket også er tydeligt, når vi for eksempel kigger på forandringerne i familietyper. Dencik nævner i den forbindelse, at familien i dag kan deles op i fire typer, hvor forskellen mellem familietyperne i særlig grad synes at handle om, hvor meget det enkelte familiemedlems individuelle behov skal have lov til at fylde i forhold til familiefællesskabets interesser. Det centrale ved en familie er, at den for det meste udruster det enkelte individ (familiemedlem) med kærlighed, omsorg, stabilitet, tilhørsforhold og tryghed. Hjemmet udgør så at sige en tryk base, hvor man kan slappe af og lade batterierne op igen.

Det er dog ikke kun for den enkelte, at familien har en vigtig funktion. Også i samfundet udgør familien en helt central social institution, fordi det er den, som understøtter barnets og den unges senere indtræden i samfundet. På den måde kan man sige, at familien udklækker samfundets borgere. Opfattelsen af, at en familie altid består af en kvinde og en mand, er også blevet forandret over årene, og i dagens samfund ser vi mange regnbuefamilier, hvor den ene forælder eller begge forældrene betragter sig selv som enten homoseksuel, biseksuel eller trans-person. Vi ser også de såkaldte single-familier, hvor det primært er kvinder, som vælger at få et eller flere børn alene uden at være sammen med en mand. I dagens senmoderne samfund er der således mange forskellige familieformer, og nye kommer til hele tiden, men for at kende forskel på de mange familier sondrer vi i samfundsfag ofte mellem forskellige typer af familier, ligesom vi tit bruger betegnelser som kernefamilier og sammenbragte familier.

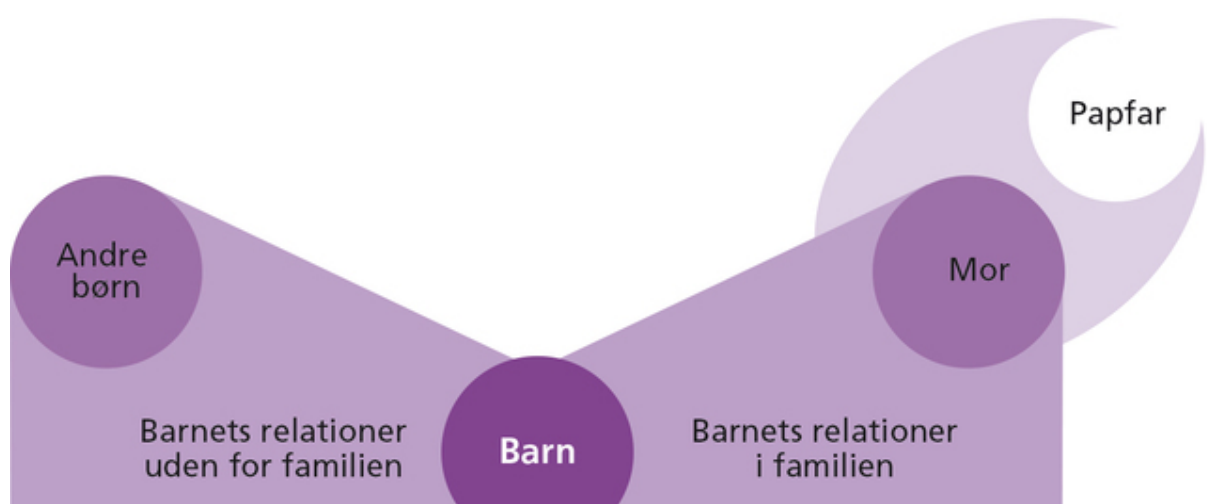
De fire forskellige familietyper i figur 2.4 forholder sig ikke til, hvorvidt der er tale om en single-, en regnbue-, en kerne- eller en sammenbragt familie.

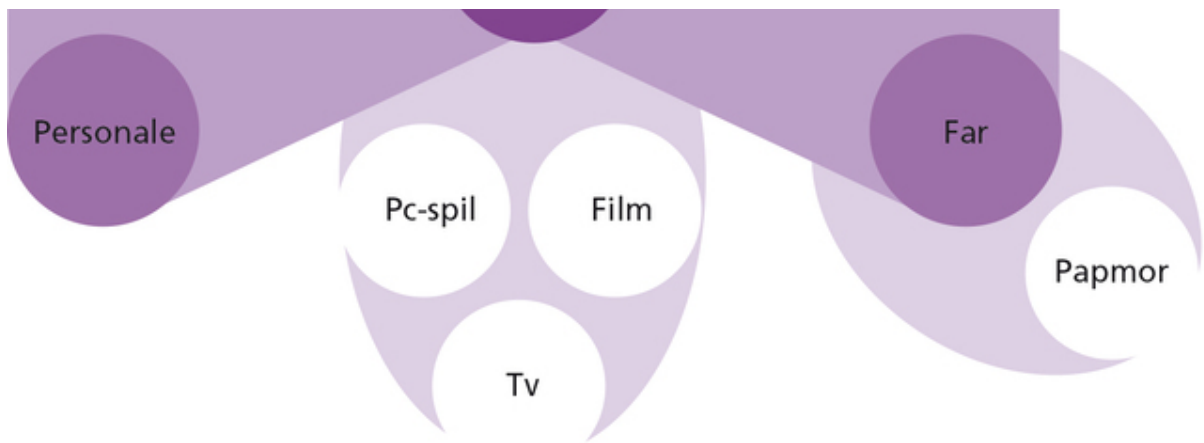

Figur 2.4: Fire forskellige familietyper (vægt på individualitet og/eller fællesskab)

Kilde: Lars Dencik m.fl.: Familie og børn i en opbrudstid, Hans Reitzels Forlag 2008.

Det, de fire typer forsøger at tydeliggøre, er vægtning af fællesskab over for individualitet i familien. Netop individualiseringstendenserne i vore dages samfund kan også hænge sammen med, at professor i psykologi Dion Sommer har valgt at udbygge Denciks sommerfuglemodel til en såkaldt multisocialiseringsmodel, der i højere grad end Dencik forsøger at indfange den række af forskellige socialiseringsarenaer, som han mener er virkeligheden for barnet og den unge. Sommer lægger ligesom Dencik vægt på familiens betydning, men hæfter sig ved den store stigning i for eksempel sammenbragte familier med "dine, mine og vores børn", ligesom han tillægger både barnets og den unges sociale adfærd på de digitale medier, ikke mindst de sociale medier, betydning for den måde, socialiseringen forløber på. Se figur 2.5. Netop børn og unges adfærd på de sociale medier og betydningen af dette for deres identitetsdannelse vender vi tilbage til senere i kapitlet.

Figur 2.5: Multisocialiseringsmodellen

Kilde: Dion Sommer: Børn i senmoderniteten, Hans Reitzels Forlag 2011, og Dion Sommer i Ane Glarbo Riis, 7. december 2012.

Tjek-på-lektien

 [Kommentar til indholdet? Skriv til redaktionen](#)